

دخترانه‌ها، همسرانه‌ها، مادرانه‌ها، و بی‌کراته‌هایی
از سیره اجتماعی حضرت فاطمه زهرا (ع)
نویسنده: حمید سبحانی صدر

وزارتین ارزان‌دیشه

سرشناسه: سبحانی صدر حمید، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور: امه: دخترانه‌ها، همسرانه‌ها، مادرانه‌ها و بی‌کرانه‌هایی از سیره اجتماعی
حضرت فاطمه زهرا (ع) / نویسنده حمید سبحانی صدر؛ ویراستار عاطفه عبدی خان.
مشخصات نشر: قم: واژه پرداز اندیشه، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۱۴۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۴۷-۳۹-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

عنوان دیگر: دخترانه‌ها، همسرانه‌ها، مادرانه‌ها و بی‌کرانه‌هایی از سیره اجتماعی حضرت
فاطمه زهرا (ع).

موضوع: فاطمه زهرا (ع)، ۴۸ قبل از هجرت - ۱۱ ق. -- سرگذشتنامه

موضوع: Fatimah Zahra, The Saint -- Biography

موضوع: فاطمه زهرا (ع)، ۴۸ قبل از هجرت - ۱۱ ق. -- فضایل

موضوع: Fatimah Zahra, The Saint -- Virtues

رده بندی کنگره: ۲ / ۱۳۴۱

رده بندی دیویی: ۹۷۳ / ۹۷

شماره کتابشناسی ملی: ۷۴۱۸۹۹۸

وضعیت رکورد: فیبا

تاریخ درخواست: ۱۳۹۹/۰۹/۳۰

تاریخ پاسخگویی:

کد پیگیری: ۷۲۱۸۲۳۰

عنوان: امه

نویسنده: حمید سبحانی صدر

ویراستار: عاطفه عبدی خان

ناشر: واژه پرداز اندیشه

مدیر هنری: محمد عباس زاده

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۴۷-۳۹-۸

چاپ: سوم/زمستان ۱۴۰۱ * شمارگان: ۱۲۰۰ نسخه

تلفن پخش: ۰۲۵-۳۷۸۴۱۲۲۳ * تلفن ارگان‌ها: ۰۹۱۲۷۹۷۴۷۵۰

نشانی: قم - مجتمع ناشران - طبقه سوم - واحد ۳۰۴/۱

۰۳۵۱

۹

دخترانه

- ۱۱----- تجلی پرتو حسن
- ۱۳----- زادگاه فاطمه علیها السلام
- ۱۵----- فساد اجتماعی
- ۱۷----- پدر و مادر فاطمه علیها السلام
- ۱۹----- دخترکی جهادگر
- ۲۰----- هجرت از ظلمات به نور
- ۲۶----- فاطمه علیها السلام در کنار همسران پیامبر

۳۳

همسرانه

- ۳۵----- ازدواج نور با نور
- ۴۴----- هزینه های ازدواج
- ۴۸----- مهریه ای آسمانی
- ۴۹----- مراسم عقد
- ۵۱----- دوران عقد
- ۵۴----- از خانه پیامبر صلی الله علیه و آله تا خانه داماد
- ۵۸----- ولیمه ازدواج
- ۵۹----- عروس بیت ولایت
- ۶۶----- جلوه هایی از محبت همسرانه
- ۶۷----- صبر در برابر زخم زبان ها
- ۷۰----- تقسیم کارهای خانه
- ۷۳----- همسریک رزمنده
- ۷۷----- رنج های زهرا علیها السلام
- ۸۴----- خادمه خانه زهرا علیها السلام
- ۹۱----- خانه داری
- ۹۲----- شوهرداری

۹۷ ..... مادرانه

۹۹ ..... تجلی پرتو حق

۱۰۲ ..... رنج‌های مادری

۱۰۳ ..... پس از تولد

۱۰۵ ..... تربیت‌های مادرانه

۱۱۳ ..... بی‌کرانه

۱۱۵ ..... آفا‌زادگی

۱۱۸ ..... حجاب فاطمی علیها‌السلام

۱۲۲ ..... سبک زندگی جهادی

۱۲۵ ..... حضور در میدان سیاست

۱۲۷ ..... در عرصه جهاد اقتصادی

۱۳۱ ..... روابط اجتماعی

۱۳۵ ..... فاطمه علیها‌السلام و خواهرانش

۱۳۹ ..... خاتمه

❁ مقدمه

مگر نه آن است که فاطمه علیها السلام آئینه تمام‌نمای حسن الهی است و چون نور زهرا علیها السلام درخشید، آسمان‌ها و زمین هم از نور هستی درخشیدند؟! ما را که به تماشای آن نور التور راهی نیست و قدممان به بلعدهای چارقد او که حجاب الله است نمی‌رسد، پس بهتر است به ریشه‌های چادر او چنگ زنیم و چون دست‌مان به کنگره‌های کاخ وصل او نمی‌رسد، درب خانه خشتی او را دق‌الباب کنیم.

حافظ چوره به کنگره کاخ وصل نیست

با خاک آستانه این در به سر بریم

رهبر فرزانه انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای علیه السلام می‌فرمایند:

«مردم آن زمان و زمان‌هایی بعد و ما نیز در این روزگار نمی‌توانیم آن درخشندگی و تلالوی معنویت را در آن بزرگوار تشخیص بدهیم...»

لیکن در زندگی معمولی این بزرگوار، یک نکته مهم است و آن جمع بین زندگی یک زن مسلمان در رفتارش با شوهر و فرزندان و انجام وظایفش در خانه از یک طرف و بین وظایف یک انسان مجاهد غیور خستگی ناپذیر در برخوردش با حوادث سیاسی مهم بعد از رحلت رسول اکرم ﷺ... از طرف دیگر. همچنین از جهت سوم، یک عبادتگر و به پادارنده نماز در شب‌های تار و قیام‌کننده لله و خاشع و خاشع برای پروردگار است...؛ این سه بعد را با هم جمع کردن، نقطه درخشان زندگی فاطمه زهرا ﷺ است.»^۱

در همین زندگی معمولی الگویی نیکو نهفته است. نه تنها برای ما، که حتی برای فرزندان او که صاحب مقام عصمت‌اند. چنانکه حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه فرمود: «وَفِي ابْنَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لِي أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ»^۲ در دختر پیامبر ﷺ برای من الگویی نیکوست.

گرچه به دلیل محدودیت اطلاعات و نبود منابع کافی، ترسیم یک سبک زندگی اجتماعی جامع از حضرت فاطمه زهرا ﷺ کار دشواری است، اما در این کتاب که حاصل ده سال پژوهش نگاشته در جزئیات زندگی سرور زنان عالم ﷺ است، سعی شده است در حد توان نمونه‌هایی ملموس و قابل‌الگو برداری از سیره اجتماعی آن حضرت به اختصار ارائه گردد. امید آنکه منظور اهل نظر و مقبول حضرت بتول ﷺ واقع شود.

حمید سبحانی صدر

۸ دی ۱۳۹۹

برابر با روز شهادت حضرت فاطمه زهرا ﷺ

۱. بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم در تاریخ ۲۲/۹/۶۸.

۲. الاحتجاج، ج ۲، ص ۴۶۷.